

Bouwstenennotitie Sportbeleid
Provincie Noord-Brabant
2008-2012

Inhoudsopgave bouwstenennotitie sportbeleid 2008-2012

1	<i>Inleiding</i>	3
2	<i>De sportieve uitdaging voor Brabant</i>	4
3	<i>Sport?</i>	5
4	<i>De startpositie</i>	6
4.1	De Brabantse Bevolking	6
4.2	Sportdeelname in Noord-Brabant	7
4.2.1	Passieve sporters	7
4.2.2	Actieve sporters	7
4.2.3	Top sporters	8
4.3	Sportstructuur in Noord-Brabant	8
4.3.1	Georganiseerde sport – sportverenigingen	8
4.3.2	Anders georganiseerde en ongeorganiseerde sport	9
4.3.3	Sportondersteuning	9
4.3.4	Sportopleidingen	9
4.4	Sportvoorzieningen in Noord-Brabant	10
5	<i>Landelijk beleid: Tijd voor sport</i>	12
5.1	Gezond door sport	12
5.2	Meedoen door sport	12
5.3	Sport aan de top	13
6	<i>Brabants sportbeleid 2008 t/m 2012</i>	14
6.1	Doelstelling	14
6.2	Rol van de provincie	14
6.3	Programma's voor sportbeleid	14
6.4	Varianten van sportbeleid	15
6.5	Matrix varianten en programma's	16
7	<i>Voorstel</i>	17

Inleiding

Het huidige provinciale sportbeleid is vastgelegd in de sportnota: “Sportprovincie Noord-Brabant. Provinciale support voor sport en bewegen”. Deze sportnota dateert van 2002. Inmiddels hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan waardoor het vigerende sportbeleid niet meer past bij de actualiteit. In opdracht van de provincie Noord-Brabant heeft Stichting Sportservice Noord-Brabant een advies uitgebracht met betrekking tot een mogelijke versterking van het provinciale sportbeleid in de aankomende bestuursperiode. Het adviesrapport ‘Herijking provinciale sportnota’ is op 8 december 2006 besproken in de statencommissie Zorg, Welzijn en Cultuur.

In de statencommissie Zorg, Welzijn en Cultuur is op 8 december 2006 draagvlak uitgesproken voor vernieuwing van het sportbeleid. Vooral de sociale aspecten van sport werden sterk benadrukt. Binnen de genoemde commissie leeft de wens om sport overeind te laten in de kerntakendiscussie. Het (concept) verslag van de bespreking in de statencommissie vindt u in de bijlagen. De door de statencommissie aangereikte rollen en beleidsthema’s vindt u terug in deze bouwstenennotitie.

In deze bouwstenennotitie is na de begripsafbakening (hoofdstuk 2) een beknopte beschrijving gegeven van de uitdaging voor Brabant op gebied van sport (hoofdstuk 3). Deze uitdaging voor Brabant is onder meer gebaseerd op de beschrijving van de huidige situatie op gebied van sport (hoofdstuk 4) en het landelijke beleid (hoofdstuk 5). De ambitie van de provincie Noord-Brabant is weergegeven in hoofdstuk 6. Dit hoofdstuk bevat de algemene beleidsdoelstelling op sportgebied en de omschrijving van de rol van de provincie als middenbestuur op dit beleidsterrein. Ook wordt de algemene beleidsdoelstelling vertaald naar concrete programma’s. Uit deze programma’s zijn vier varianten voor het provinciale sportbeleid samengesteld. Het sportbeleid kan immers minimaal worden ingestoken of fors worden aangezet en alles daartussen. De opgestelde varianten bewegen zich tussen enerzijds het slechts bieden van basale ondersteuning aan (kleinere) gemeenten en sportverenigingen tot sterk en breed ingezet ontwikkelingsgericht sportbeleid.

Deze bouwstenennotitie is opgesteld ten behoeve van de bespreking door de statencommissie Zorg, Welzijn en Cultuur op 9 februari 2007 in het kader van haar kaderstellende rol. De commissie wordt verzocht desgewenst haar opvattingen/voorkeuren over de de verschillende varianten aan te geven. Het nieuwe sportbeleid zal worden aangeboden aan Provinciale Staten, ná de Statenverkiezingen van 7 maart 2007, wanneer het nieuwe college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant daarin mee wil gaan.

De sportieve uitdaging voor Brabant

De sport is in beweging. Gebaseerd op diverse onderzoeksresultaten liggen er een aantal kansen en uitdagingen voor Brabant. Qua sportdeelname, sportstructuur en sportvoorzieningen is de situatie in Noord-Brabant vrij goed. Het is een uitdaging op zich om dat zo te houden. Verbetering en uitnutting is een volgende uitdaging.

Dat 'de Brabander' in beweging blijft is belangrijk. Sport bindt samen, is gezond, heeft uitstraling. Om deze en andere meerwaarden van sport te benutten is het zaak dat iedereen daadwerkelijk kán participeren. De gevolgen van bewegingsarmoede voor de gezondheid en dus voor het welbevinden en de economie zijn groot. Groot zijn ook de groepen die te weinig bewegen. De sportdeelname verhogen is een belangrijke factor in het vergroten van de volksgezondheid.

Sport is erg populair. Sport heeft een goed imago en heeft ook bij 'passieve sportbeleving' een socialiserende factor. Hier handig op inspelend is het in Brabant wel zaak om ook te zorgen voor ruim aanbod van passieve sport in de vorm van evenementen en vrijetijdsaanbod. De economische waarde van sport dient daarbij niet vergeten te worden. Sport is manifest aanwezig in Brabant en biedt dus een kans voor werkgelegenheid, naamsbekendheid en product vernieuwing. Het zorgen voor nieuwe en goede arbeidsplaatsen in de sport vereist ook goede opleidingsmogelijkheden op sportgebied. Qua naamsbekendheid kan de Provincie Noord-Brabant zelf haar naam nadrukkelijker bekendmaken door zich te verbinden aan (top)sport.

Ook de sportstructuur is in beweging. De sportverenigingen hebben het zwaar. De sportverenigingen hebben een harde dobber aan allerlei regelgeving, individualisering en alle gevolgen die dat heeft voor het vinden van vrijwilligers en het aanbod van sport. Toch wordt de sportvereniging gezien als ene belangrijke speler in projecten als schoolsport, participatie van allochtonen, jongerenparticipatie. De verenigingen worden genoodzaakt te vernieuwen en te veranderen. De recreatieve en ongebonden sport is in opkomst. Dat biedt nieuwe kansen. Kansen uit het oogpunt van gezondheid, maar ook vanuit economisch, toeristisch of ecologisch oogpunt.

Op gebied van sportvoorzieningen is het belangrijk datgene wat er is goed te beheren en te koesteren. En wat 'goed beheren' exact inhoudt, is een vraag waar veel gemeenten mee worstelen. Efficiency en integraal samenwerken met andere gemeenten zijn hierbij kernpunten. Daarnaast ligt er ook de vraag of er niet meer ruimte moet komen voor nieuwe of vernieuwende sportvoorzieningen; accommodaties, of sportvriendelijk ingerichte openbare ruimte; of grote topvoorzieningen met (inter)nationale allure. Maar met betrekking tot sportvoorzieningen hoeft het niet altijd groot te zijn: een trapveldje voldoet al voor veel mensen. Het is belangrijk om het voorzieningenniveau zodanig op peil te brengen en te houden dat een duurzaam beslag op ruimte, mensen en middelen wordt gelegd.

Kortom: Brabant is een sportieve provincie. Brabant is uitgedaagd om deze positie te verdedigen en te versterken. Daar is inzet en uithoudingsvermogen voor nodig. De provincie heeft als middenbestuur een eigen rol te spelen, naast de inzet vanuit het rijk, gemeenten en tal van andere partners.

Als de winnaar van de Tour de France na zijn zegen een jaar niet traint, is het zeker dat hij het jaar daarop niet op het podium staat.

Sport?

Volgens de dikke Van Dale is sport “Lichamelijke bezigheid ter ontspanning of als beroep met spel- of wedstrijdelement waarbij conditie en vaardigheid vereist zijn of bevorderd worden en waarvoor bepaalde regels gelden”. Deze definitie laat zien dat sport vele facetten heeft. Voor de één is sport een spelletje, voor de ander betekend het werk.

Sport is onder te verdelen in topsport en breedtesport. Topsport is sportbeoefening van sport op hoog, (inter)nationaal niveau. Een topsporter is iemand die in zijn/haar tak van sport presteert op het niveau van Europese of Wereldtiteltoernooien, Olympische of Paralympische Spelen of met deze kampioenschappen vergelijkbare toernooien. Ook sporttalenten worden als topsporter aangemerkt als zij - zijn/haar leeftijd in aanmerking nemend- geacht wordt in staat te zijn het internationale niveau binnen afzienbare tijd te behalen.

Breedtesport is simpelweg alle sportbeoefening die geen topsport is. Het is de recreatieve en competitieve sportbeoefening van de georganiseerde sport via sportverenigingen, van de anders georganiseerde sport en van de ongebonden sport, inclusief preventief bewegen vanuit het perspectief van de zorgsector.

Topsport en breedtesport horen bij elkaar. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en versterken elkaar wederzijds. De breedtesport vormt de basis voor de topsport. Hoe breder deze basis, des te meer kans dat uit de basis door talentherkenning en talentontwikkeling topsporters voortkomen. Omgekeerd kan er van topsport een stimulerend effect uitgaan op de breedtesport. De topsporter is een rolmodel en voorbeeld voor de breedtesporter. Daarbij worden positieve individuele waarden uitgedragen: prestaties verrichten en gezond bezig zijn. Topsport zorgt ook voor maatschappelijke cohesie. Goede prestaties van Brabanders dragen bij aan het imago van Brabant en aan de ontwikkeling van een gezamenlijke identiteit. Een keerzijde van sociaal sportieve binding bestaat ook: zich afzetten tegen de (supporters van) de tegenstander.

In deze notitie wordt is het totaal van sport en bewegen als onderwerp genomen. Dus van bewegen tot topsport.

De startpositie

De Brabantse Bevolking

De Provincie Noord-Brabant telde 2,4 miljoen inwoners op 1 januari 2005 . De prognose is dat de komende 25 jaar de Brabantse bevolking nog groeit met 3,5%, van 2.410.000 in 2005 tot 2.495.000 in 2030. Wat de leeftijdssamenstelling betreft ondergaat de Brabantse bevolking de komende decennia sterke veranderingen. Hierbij springt de voortgaande vergrijzing het meest in het oog. Op dit moment is bijna 14% van de Brabantse bevolking 65 jaar of ouder. De komende decennia zal het percentage 65+-ers sterk oplopen, tot 23% in 2030. De hoogste leeftijdsgroepen groeien het sterkst. Opvallend is dat het vergrijzingproces zich relatief sterker zal voordoen in de landelijke regio's dan in de stedelijke regio's.

Leeftijd	2006	2010	2015	2020	2025	2030
0 -14jr	18,2	17,5	16,7	16,0	16,0	16,3
15-29jr	17,6	17,9	18,2	18,4	17,8	17,2
30-54jr	37,4	35,8	33,9	31,9	30,5	30,0
55-64jr	12,6	13,3	13,3	14,0	14,4	13,5
65-74jr	8,2	8,8	10,6	11,5	11,6	12,4
75+	6,0	6,6	7,3	8,1	9,7	10,6
55+	26,8	28,7	31,2	33,6	35,7	36,5
65+	14,2	15,4	17,9	19,6	21,3	23,0
Totaal	100	100	100	100	100	100

Bron: Sociale Atlas Brabant, PON, juni 2006

Van de inwoners in Brabant is ca. 15% van allochtone herkomst. Deze Brabanders zijn afkomstig uit meer dan 150 verschillende herkomstlanden. Het aandeel westerse allochtonen (zoals Belgen en Duitsers) in Brabant is groter, namelijk 7,8%, dan het aandeel niet-westerse allochtonen (zoals Turken en Marokkanen), namelijk 7,2%.

Herkomstland	aantallen	% van niet-westerse allochtonen
Turkije	47.000	27,2 %
Marokko	35.000	20,6 %
Suriname	18.000	10,7 %
Antillen	17.000	8,4 %
Overigen	54.000	33,1 %

Bron: Sociale Atlas Brabant, PON, juni 2006

Sportdeelname in Noord-Brabant

Passieve sporters

De populariteit van sport is ondermeer af te meten aan de waardering van sport in het televisieaanbod. In de televisie-toptien staan altijd grote topsporttoernooien zoals de EK's en WK's voetbal en Olympische Spelen. Sport is ook bij 'passieve sporters' een socialiserende factor.

In economisch opzicht heeft sport waarde door een toegenomen werkgelegenheid in sport en in aan sport gelieerde bedrijven. De totale bestedingen in de sportsector zijn met miljarden gegroeid. Sponsoring draagt daar in niet geringe mate aan bij. Bedrijven gebruiken sportmanifestaties om bij het publiek hun naamsbekendheid te vergroten en het imago van het bedrijf en de producten te promoten.

Sport en bewegen heeft voor mensen steeds meer waarde ter verbetering van het uiterlijk. De sportindustrie speelt hierop in door haar producten als lifestyle-elementen te presenteren. Sportmerken als Nike, Adidas en K-Swiss begeven zich naast de sportmarkt ook op de vrijetijdsmarkt. Veel jongeren lopen tijdens de dagelijkse bezigheden op gympjes. Tal van sporters heeft een eigen kledinglijn. Topsport en hun populaire beoefenaars zijn, mede door het belangrijke eerder genoemde 'lifestyle'-element, een belangrijk voorbeeld voor jongeren. Jongeren associëren zich met Ruud van Nistelrooij, Pieter van den Hoogenband of Anky van Grunsven.

Actieve sporters

In het gewone dagelijkse leven zijn flinke lichamelijke inspanningen schaars geworden. Van de Nederlandse bevolking haalt volgens TNO nu 40% de Nederlandse Norm Gezond Bewegen niet. Deze norm is landelijk vastgesteld als maat en geeft aan hoeveel men moet bewegen om ziekte of vroegtijdige sterfte, als gevolg van te weinig beweging, te voorkomen. Om aan de norm te voldoen moeten volwassenen minimaal vijf dagen per week een half uur matig intensief bewegen. Kinderen dienen zelfs elke dag een uur te bewegen. Van de schoolgaande jeugd voldoet eenderde aan deze norm¹.

Bewegingsarmoede in combinatie met verkeerde voedingspatronen vormen een gezondheidsrisico. Overgewicht, hart- en vaatziekten en diabetes zijn veel voorkomende ziektes geworden die een directe relatie hebben met te weinig bewegen. Op het gebied van overgewicht kampt bijvoorbeeld één op de zeven kinderen met overgewicht, dat een verdubbeling is ten opzichte van 1980². Daarnaast komt overgewicht voor bij de helft van de Nederlandse mannen en ruim 40% van de vrouwen. Ernstig overgewicht komt echter vaker voor bij vrouwen. Indien de huidige ontwikkeling zich voortzet, zal in 2015 naar schatting 15-20% van de volwassen Nederlanders ernstig overgewicht ofwel obesitas hebben³.

Uit het onderzoek 'Wat beweegt Brabant?' is gebleken dat ruim tweederde van de Brabanders aan sportbeoefening doet. Van de Brabanders voldoet 60% aan de Nederlandse norm gezond bewegen. Groepen die niet aan de norm voldoen zijn niet-sporters, 30-39 jarigen (voornamelijk vrouwen), mensen met ernstig overgewicht en mensen met een beperking. Het verbeteren van de conditie is de

---

¹ Sportnota Tijd voor Sport (VWS, 2006)

² SIRE

³ Sociale Monitor CBS

belangrijkste reden om te sporten of te bewegen. Tijdgebrek is de meest genoemde reden om niet (genoeg) te sporten of te bewegen.

Inzoomend op de jeugd zijn er geen cijfers specifiek voor Noord-Brabant bekend. Voor de jeugd (onder 18 jaar) is de Nederlandse norm gezond bewegen scherper. Uit landelijke cijfers blijkt dat van de jeugdigen tussen 12-17 jaar slechts 29,2% aan de norm voldoet.

Topsporters

Brabanders doen het goed in de topsport. Op de Olympische en Paralympische Spelen in Athene (2004) en de Olympische Spelen in Turijn (2006) zijn er door Nederland samen 60 medailles gehaald. 17 hiervan zijn door een Brabantse topsporter behaald. Dit is maar liefst 28 % van alle Nederlandse medailles. Topsporters worden door NOC*NSF ingedeeld in diverse categorieën: de A, B en High Potential- sporters. A-sporters zijn sporters die bij de beste 8 van de wereld behoren in hun sport. B-sporters zijn sporters die bij de beste 16 van de wereld horen in hun sport. Een HP is iemand die net de A of B status niet haalt, maar deze naar verwachting gezien de leeftijd en ontwikkeling wel snel zal bereiken. Volgens de huidige definities van NOC*NSF zijn er momenteel in Brabant ruim 70 A-sporters, bijna 40 B-sporters en een enkele HP-sporter.

Daarnaast hebben sporters in Brabant de mogelijkheid zich te laten registreren bij het Olympisch Netwerk Brabant. Dat geldt voor de sporters met A, B of HP status. Maar ook voor hen die dat (nog/net) niet halen, maar wel uitkomen op internationale wedstrijden of in de hoogste landelijke klasse spelen in de betreffende sport. Samen zijn er ruim 850 van deze sporters ingeschreven bij het Olympisch Netwerk Brabant.

Sportstructuur in Noord-Brabant

Georganiseerde sport – sportverenigingen

Volgens de Kamer van Koophandel zijn in Brabant 5058 sportverenigingen actief. In Nederland ligt het aantal sportverenigingen op ca. 27.000. Brabant kenmerkt zich met bijna 20% van de Nederlandse sportverenigingen als een belangrijke Provincie als het gaat om de georganiseerde sport.

De sportverenigingen worden geconfronteerd met ontwikkelingen die lijken bij te dragen aan afbrokkeling van de traditionele vereniging. De samenleving krijgt steeds meer een individualistische instelling, de mogelijke keuzes voor vrijetijdsbesteding breiden nog steeds uit en de mensen hebben steeds minder uren tot hun beschikking om aan vrije tijd te besteden⁴.

Daarnaast heeft de georganiseerde sport te maken met moderne vrijwilligers. Van de Brabantse vrijwilligers is 28% vrijwilliger in de sport. Hoewel het aantal vrijwilligers landelijk niet is afgenomen, zijn mensen wel minder bereid zich aan een vereniging te binden. Diegene die zich wel inzetten, doen dit vaak minder lang dan dat voorheen het geval was. De inzet van vrijwilligers houdt de sport laagdrempelig en betaalbaar en deze inzet draagt bij aan de sociaal-maatschappelijke waarde van sport. Voor de georganiseerde sportsector is dit bedreigend, voor sporten in het algemeen niet noodzakelijkerwijs: sport en bewegen wordt minder traditioneel, en wellicht meer op hedendaagse wijze beoefend.

---

⁴ Rapportage sport (SCP, 2003)

De sportvereniging wordt genoodzaakt te professionaliseren. De verenigingen dienen zich te houden aan veel wettelijke verplichtingen, vooral gericht op kantine en accommodatie⁵. In toenemende mate blijkt dat organisaties die draaien op vrijwilligers, zoals de sportverenigingen, moeten voldoen aan dezelfde eisen die aan het reguliere bedrijfsleven worden gesteld. Gezien de aard van de organisaties kost het veel moeite (en geld) om aan deze eisen te kunnen voldoen.

Anders georganiseerde en ongeorganiseerde sport

Brabanders sporten in toenemende mate ongeorganiseerd. Nieuwe vormen van sport zijn populair zoals joggen, golfen, fitnessen, nordic walking en aerobics. Allemaal sporten die zich vooral lenen voor beoefening in ongeorganiseerd verband. Het zijn sporten met overwegend een recreatief karakter die beoefend kunnen worden op het moment dat het uitkomt, alleen of in groepsverband. De meest beoefende sport in Brabant is fitness, gevolgd door wandelsport. De meeste mensen (49,6% van de sporters) sporten alleen en niet in groepsverband (44,4% van de sporters).

Het commerciële sportaanbod, zoals fitnesscentra en bowlingbanen, dat wordt geschaard onder de zogeheten anders-georganiseerde sport, heeft jaarlijks meer dan een miljoen bezoekers.

In 2004/05 ondernamen Nederlanders 618 miljoen vrijetijdsactiviteiten (langer dan 1 uur) in Brabant. Dit zijn zowel de Brabanders zelf als dagjesmensen vanuit andere provincies. Meest ondernomen activiteiten zijn winkelen voor het plezier (130 miljoen keer); buitenrecreatie zoals wandelen en fietsen (116 miljoen keer) en sporten (102 miljoen keer).⁶

Sportondersteuning

Er zijn tal van organisaties die zich bezighouden met het ondersteunen van de uitvoerenden in de sport. De sport, en met name de georganiseerde sport, kent een uitgebreide ondersteuningsstructuur.

Op landelijk niveau zijn er de sportbonden (koepel van sportverenigingen in bepaalde sport), NOC*NSF (de koepel van sportbonden en dus sportverenigingen), het Nederlands Instituut voor sport en bewegen (NISB, het landelijke kennis- en innovatie-instituut op gebied van sport), de Vereniging Sport en Gemeenten en de Nederlandse Sport Alliantie.

Op provinciaal niveau is dat in Noord-Brabant de Stichting Sportservice Noord-Brabant (SSNB). Een aantal sportbonden is ook regionaal vertakt. In Noord-Brabant worden topsporters en –talenten via het Olympisch Netwerk Brabant (dat verbonden is aan de SSNB) ondersteund.

Lokaal heeft een aantal gemeenten een sportraad en/of een sportservicepunt. De 23 Noord-Brabantse vrijwilligerscentrales leveren ondersteuning met betrekking tot vrijwilligersbeleid. Daarnaast bestaan tal van commerciële adviesbureaus en ondersteuningskantoren. Daar waar het gaat om integrale activiteiten (bijvoorbeeld voor sportstimulering voor gehandicapten) zijn ook andere instanties betrokken zoals NebasNSG (Nederlandse sportorganisatie voor mensen met een beperking).

Sportopleidingen

Binnen het reguliere onderwijs zijn er op verschillende niveaus mogelijkheden om opgeleid te worden voor banen op gebied van sport. De sportopleidingen zijn er op diverse niveaus, zoals in het VMBO de opleidingen Sport, Dienstverlening en Veiligheid. Op MBO-niveau zijn er de opleidingen Sport- en

---

⁵ Jaarboek Sport, beleid en onderzoek (Mullier Instituut, 2003)

⁶ website Brabants Bureau voor Toerisme

bewegen. Op HBO-niveau biedt Fontys Sporthogeschool in Tilburg diverse opleidingen aan op gebied van Sport en Bewegingseducatie. En ook op universitair niveau is er aandacht voor sport, bijvoorbeeld binnen de opleiding vrijetijdswetenschappen. De sportieve opleidingen bevinden zich in Brabant met name in Breda, Eindhoven en Tilburg. Specifiek voor de paardensport zijn er diverse opleidingen op MBO en HBO niveau te volgen in Deurne.

Sportvoorzieningen in Noord-Brabant

Gemeenten beperken zich volgens de scan van NOC*NSF gehouden onder de G30 veelal tot accommodatiebeleid. In het Politiek Manifest 2006 'Landelijke Verkiezingen en Sport' van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) staat dat ruim 95% van de jaarlijks door de gezamenlijke gemeenten beschikbaar gestelde middelen voor sportontwikkeling opgaat aan de harde kant van infrastructuur oftewel de accommodaties. Er is volgens NOC*NSF veel bereidheid extra financiële middelen ter beschikking te stellen voor nieuwbouw en behoud van sportaccommodaties.

In het voorjaar van 2005 zijn door middel van een quick scan, uitgevoerd door PON, de Brabantse sportaccommodaties en de plannen voor nieuwbouw, vervanging of uitbreiding in de komende jaren in beeld gebracht. De B5-gemeenten zijn in het onderzoek buiten beschouwing gelaten. Uit de scan is gebleken dat het merendeel van de sportaccommodaties redelijk is gespreid over de Provincie. Een eventueel ongelijke verdeling is er vooral in gelegen dat de populariteit van de betreffende sport verschillend is per regio. In bijna 60% van de gemeenten maken sportaccommodaties deel uit van multifunctionele accommodaties, waarbij de combinatie met een dorps- of gemeenschapshuis en een sportzaal het meest voorkomt. Inefficiëntie of concurrentie tussen sportaccommodaties komt vooral voor op lokaal niveau, deels als gevolg van de herindeling van gemeenten, deels als gevolg van nieuwbouw.

De meeste Brabantse sporters sporten in hun eigen gemeente (51,1%) én in een officiële binnensportaccommodatie zoals een sporthal. Van de sporters die in een officiële binnensportaccommodatie sporten doet een kleine 27% dat niet in de eigen gemeente. Precies 80% van de sporters is tevreden met de voorzieningen voor bewegen en sport.

Voor wat betreft samenwerking met andere gemeenten zegt een kwart van de gemeenten die bovenlokale sportaccommodaties willen bouwen, hierbij problemen te ondervinden. Deze problemen zijn financieel, betreffen het bestemmingsplan of onvoldoende zicht op lokaal en regionaal gebruik van de accommodatie. Bijna 40% van de gemeenten heeft contact met de buurgemeenten bij de realisering van bovenlokale sportaccommodaties.

In de afgelopen 4 jaar is mede door de provincie Noord-Brabant geïnvesteerd in routestructuren: Lange(afstands) Fiets (LF)- en Lange AfstandsWandel (LAW)-routes) en vaarroutes. De aan het BBT gekoppelde Routebureau Brabant, is ingericht als een soort 'epicentrum' voor recreatieve routestructuren.

Er bestaat geen overzicht van spreiding en nog gewenste accommodaties in Nederland. Ook in Brabant is het overzicht onvolledig. Het bestaande onderzoek naar bestaande topvoorzieningen heeft de B5 buiten beschouwing gelaten. En het zwaartepunt van de topsport ligt in Noord-Brabant in de steden. Wel zijn er een aantal in het oog springende voorzieningen op gebied van sport die (inter)nationaal aanzien genieten. Dit zijn bijvoorbeeld het zwemstadion in Eindhoven en de turnhal van Flick-Flak (i.o.) in 's-Hertogenbosch.

Diverse sportbonden zijn, ook op aangeven van NOC*NSF, bezig talentencentra te ontwikkelen. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de provincie Noord-Brabant. Bijvoorbeeld de Koninklijke

Nederlandse Zwembond wil graag een talentencentrum oprichten (netwerk van toptalent en topcoaches) rond Eindhoven. Deze zachte infrastructuur wordt mede aangetrokken door de harde, fysieke voorzieningen.

Landelijk beleid: Tijd voor sport

Het Ministerie van VWS streeft naar een sportieve samenleving waarin zowel aan sport wordt gedaan als van sport wordt genoten. Om de veelzijdigheid van sport en bewegen aan te geven, heeft het ministerie in de nota 'Tijd voor Sport' (2005) de volgende indeling gevolgd: gezond door sport, meedoen door sport en sport aan de top. Per programmalijn wordt hieronder aangegeven wat daarbinnen de belangrijkste speerpunten zijn.

Gezond door sport

De rijksoverheid wil bereiken dat Nederlanders voor hun gezondheid meer gaan sporten en bewegen, zodat de keuze voor een gezonde en actieve leefstijl de logische keuze wordt van de burger zelf. Om deze doelstelling te halen, worden de programma's Nationaal Actieplan Sport&Bewegen (NASB) en het programma Gezonde Sportbeoefening ingezet. De aandachtsgebieden binnen het NASB zijn wijk, school, werk, zorg en sport. Met een aandachtsgebied wordt de fysieke en sociale omgeving bedoeld waar mensen zich begeven. De omgeving moet uitnodigen om meer te gaan sporten en bewegen. Het doel van NASB is sport en bewegingsstimulering om overgewicht tegen te gaan en diabetes en andere belangrijke chronische aandoeningen te voorkomen. Het programma Gezonde Sportbeoefening richt zich op het kwaliteitsbeleid in de sportgeneeskunde, op de sportmedische begeleiding van topsporters en op doelgerichte blessurepreventieprogramma's.

Ook de nota Langer Gezond Leven⁷ en het Convenant Overgewicht⁸ zijn vanuit het Rijk ingezet om een betere gezondheid onder de Nederlanders te bereiken. In de nota Langer Gezond Leven heeft het Rijk zich ten doel gesteld de toename van overgewicht een halt toe te roepen en voor kinderen er naar te streven de trend te keren. In het Convenant Overgewicht staat beschreven wat de ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) met diverse organisaties en het bedrijfsleven gaan ondernemen om overgewicht tegen te gaan.

Meedoen door sport

Het ministerie wil bereiken dat sport optimaal ingezet wordt om integratie, voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten, sociale activering van burgers en een gezonde leefstijl te stimuleren. Hierbij gaat speciale aandacht uit naar ouderen, allochtone jeugd en mensen met een beperking. Programma's die het ministerie inzet om dit alles bereiken zijn:

- Opvoeden door sport en school
- Vernieuwen lokaal sportaanbod
- Meedoen allochtone jeugd door sport
- Versterken waarden en normen door sport
- Integrale buurtaanpak en sport

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) die vanaf 1 januari 2007 van kracht wordt, heeft ook raakvlakken met sport. Het sport- en bewegingsbeleid heeft relatie met de prestatievelden die gericht zijn op het bevorderen van de sociale samenhang, gerichte ondersteuning van jongeren, informatievoorziening, het ondersteunen van vrijwilligers en het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer door kwetsbare groepen. Sport en bewegen kunnen als belangrijk middel ingezet worden om de doelstellingen gesteld in de WMO te realiseren.

---

⁷ nota Langer Gezond Leven (VWS, 2003)

⁸ Convenant Overgewicht, (Ministerie van VWS, 2005)

Sport aan de top

Medailles, finaleplaatsen en bijzondere presentaties van excellerende topsporters stralen het beeld uit van een sportieve samenleving. Topsport op hoog niveau heeft mede door de grote media-aandacht een enorm bereik, niet alleen in Nederland, maar over de hele wereld.

Topsport en breedtesport is onlosmakelijk met elkaar verbonden. De idoolwerking en voorbeeldfunctie die topsporters hebben is voor velen een stimulans om actief dan wel passief iets te gaan doen met sport. Daarnaast is de topsport afhankelijk van een grote kweekvijver waaruit men kan putten om uiteindelijk weer nieuwe toppers te krijgen. Hierdoor ontstaat er ook een relatie tussen topsport en breedtesport, waar beide aandachtsvelden van kunnen en moeten profiteren. Tevens kom je dan automatisch terecht in een aantal aandachtsvelden die uitermate belangrijk zijn voor de ontwikkelingen binnen de topsport:

- Talenterkenning en –ontwikkeling.
- Regionale talentontwikkelingsprogramma's bij verenigingen en onderwijs.
- Meerjarige nationale talentontwikkelingsprogramma's van sportbonden, met name op succesvolle topsportonderdelen.
- Aandacht voor stipendia voor topsporters, koppeling wedstrijd- en trainingsprogramma's en topsporters inzetten bij maatschappelijke activiteiten en op hen een beroep doen als ambassadeurs.
- Volwaardige en extra aandacht voor topsporters met een beperking en op hen een beroep doen als rolmodel/ambassadeurs.
- Het voorkomen van dopinggebruik

Binnen al de facetten van topsport loopt als een rode draad de specifieke aandacht voor sport en technologie. Innovatie, inzet van kennis en deskundigheid, wordt meestal als eerste toegepast en mogelijk gemaakt binnen de topsport en dan weer naar de breedtesport doorgegeven. Technologische vernieuwingen hebben in de regel ook in economisch opzicht opbrengst tot gevolg.

Brabants sportbeleid 2008 t/m 2012

Doelstelling

Om aan de vele aspecten van sport recht te doen, is sport door de provincie Noord-Brabant benaderd in haar breedte. Dus sport als sociaal-culturele activiteit, sport als economische sector en sport als factor in het ecologisch kapitaal. In navolging van het rijksbeleid heeft de provincie Noord-Brabant als algemene beleidsdoelstelling geformuleerd:

Een sportieve provincie waarin veel aan sport wordt gedaan en veel van sport wordt genoten in zowel sociaal-cultureel, economisch als ecologisch opzicht.

De concretisering van deze algemene beleidsdoelstelling is hieronder weergegeven. Er zijn 4 varianten ontwikkeld waarin is aangegeven met welke investering welk resultaat wordt bereikt. Zoals de titels wellicht doen vermoeden zijn ze oplopend qua provinciale inzet.

Rol van de provincie

Bij de uitvoering van beleid kent de Provincie Noord-Brabant diverse instrumenten zoals het verbinden en samenbrengen van partijen, kennis- en informatieoverdracht en het geven van financiële ondersteuning. Bij de definiëring van de doelstellingen en rollen van de provincie Noord-Brabant op gebied van sport wordt uitgegaan van diverse interventieniveaus en -mogelijkheden.

In de uitvoering van het sportbeleid zullen partners worden gezocht. Gemeenten, steunfunctie-instellingen, sportverenigingen, landelijke partners etc. . Stichting Sportservice Noord-Brabant krijgt hierin als vanouds een belangrijke rol. Maar ook andere partners, zowel landelijke als lokale organisaties, zullen worden gezocht. Al naar gelang de activiteit.

Kort samengevat zijn de volgende rollen voor de provincie weggelegd:

1. Een regierol als het gaat om verbinden en samenbrengen van partijen
2. Een ambassadeursrol in het promoten van sport en bewegen
3. De rol van regelgever die sturing aan kan brengen of juist kan dereguleren.
4. Een voorwaardenscheppende rol als het gaat om kennis- en informatieverspreiding en ondersteuning van sportverenigingen en (kleine) gemeenten
5. Een stimulerende rol als het gaat om vernieuwing.

Programma's voor sportbeleid

Gevoed door de richtinggevende uitspraken van de statencommissie Zorg Welzijn en Cultuur gedaan op 8 december 2006 (zie verslag in bijlage) zijn er vijf programma's opgesteld. Dit zijn de programma's:

1. Programma sport en (sociale) gezondheid, waaronder bewegingsstimulering, sport en participatie (buurtgerichte aanpak) vallen en het verbeteren van de uitgangspositie van kwetsbare groepen.
2. Programma fysieke infrastructuur, variërend van speelruimte in de wijken tot investeringen in topaccommodaties met (inter)nationale allure.

3. Programma behoud & verrijking sportaanbod, waaronder de ondersteuning en vernieuwing van sportverenigingen valt, maar ook de ongebonden sport en vrije tijdsbesteding een plek heeft.
4. Programma Sporten & leren, leren sporten omvat de deelprogramma's school en sport, talentontwikkeling, maatschappelijke stages en sportopleidingen
5. Programma Sport betaalt zich terug: dit programma omvat promotie, de inzet van topsporters voor de breedtesport en innovatie in de sport.

Meer gedetailleerde informatie betreffende deze programmalijnen en de deelprogramma's vindt u in bijlage 1.

Varianten van sportbeleid

Met de inhoudelijke voeding vanuit de bovenstaande programma's zijn 4 varianten ontwikkeld voor het provinciale sportbeleid in 2008-2012. Hierbij zijn wederom de uitspraken van de commissie Zorg Welzijn en Cultuur als leidraad gebruikt. Volledigheidshalve zijn er zaken bij die door een of meerdere partijen lager zijn geprioriteerd. De varianten zijn oplopend qua ambitieniveau. Dit zijn de volgende varianten:

1. **op de plaats rust** -- Deze variant omvat basale ondersteuning aan sportverenigingen en kleinere gemeenten.
2. **warmlopen** -- Deze variant biedt bovenop de basale ondersteuning van variant 'op de plaats rust' de inzet van sport als middel om sociale doelen te bereiken.
3. **snelheid maken** -- In deze variant is naast de directe inzet van sport om sociale doelen te bereiken ook een investering berekend om vernieuwingen en verbeteringen in de breedtesport door te voeren. Dit betreft vernieuwing van de sportverenigingen, maar ook investeringen op gebied van kleinschalige sportvoorzieningen als speelruimte in wijken en efficiënter gebruik van bestaande sportaccommodaties.
4. **naar voren!** -- Deze vierde variant behelst een sterk ontwikkelingsgericht beleid op alle facetten van sport. Dus zowel breedtesport als topsport. En zowel om sociale doelen te bereiken, maar ook doelstellingen op gebied van naamsbekendheid en economie.

In de volgende paragraaf is een matrix opgenomen van varianten en programma's.

Matrix varianten en programma's

	€ (miljoen)	Op de plaats rust	Warmlopen	Snelheid maken	Naar voren!
<i>1. Programma sport en (sociale) gezondheid</i>					
<i>1.1 Bewegingsstimulering</i>	0,3	-	X	X	X
<i>1.2 Sport in de buurtgerichte aanpak</i>	0,3	-	X	X	X
<i>1.3. Verbetering uitgangspositie (kwetsbare groepen)</i>	0,3	-	X	X	X
<i>2. Programma fysieke sportinfrastructuur</i>					
<i>2.2 Speelruimte in (nieuwe) wijken</i>	0,1	-	-	X	X
<i>2.3 Sportieve routes</i>	0,1	-	-	X	X
<i>2.3 Bestaande sportaccommodaties</i>	0,2	-	-	X	X
<i>2.4 Nieuwe sportaccommodaties</i>	1,0	-	-	-	X
<i>2.5 Fonds topaccommodaties</i>	1,0	-	-	-	X
<i>3. Programma behoud & verrijking sportaanbod</i>					
<i>3.1 Ondersteuning sportvereniging</i>	0,2	X	X	X	X
<i>3.2 Vernieuwing sportvereniging</i>	0,2	-	-	X	X
<i>3.3 Ondersteuning beleidsontwikkeling gemeenten</i>	0,1	X	X	X	X
<i>3.4 Ongebonden sport en sportieve recreatie</i>	0,2	-	-	X	X
<i>4. Programma Sporten & leren, leren sporten</i>					
<i>4.1 School en sport</i>	0,15	-	X	X	X
<i>4.2 Maatschappelijke stages</i>	0,05	-	X	X	X
<i>4.3 Talentontwikkeling</i>	0,2	x ⁹	-	X	X
<i>4.4. Sport in de rebound</i>	0,1		X	X	X
<i>4.5. Sportopleidingen</i>	0,1	-	-	-	X
<i>4.6 Cultuur en sport</i>	0,05	-	-	-	X
<i>5. Programma: sport betaalt zich terug</i>					
<i>5.1 Promotie</i>	0,28	-	-	-	X
<i>5.2. Topsport voor breedtesport</i>	0,03	-	-	X	X
<i>5.3. Innovatie in de sport</i>	0,4	-	-	X	X
<i>TOTAAL kosten</i>		0,3 ¹⁰	1,5	2,93	5,36

In de matrix is aangegeven welke financiële investeringen zijn gemoeid met de genoemde programmaonderdelen. De genoemde bedragen zijn indicatief. De investeringen zijn aanvullend aan de investeringen vanuit aanpalende beleidsterreinen. In bijlage 1 is een eerste aanzet gegeven voor de uitwerking van de genoemde programmaonderdelen. Een beperkt deel van de financiële investeringen zal worden besteed aan effectmeting (sportmonitor).

⁹ De provincie Noord-Brabant heeft in principe toegezegd te participeren in het Olympisch Netwerk Brabant t/m 2008. In 2007 vindt een evaluatie plaats op basis waarvan na 2007 de bijdrage kan worden bijgesteld. Tevens is het Brabants Sporttalentfonds ingesteld voor 2006 en 2007. Na 2007 dient dit zonder bijdragen vanuit de Provincie door derden gecontinueerd te worden.

¹⁰ In 2008 lopen er naast dit genoemde bedrag nog enkele verplichtingen. Zie voorgaande voetnoot.

Voorstel

In de commissie Zorg, Welzijn en Cultuur van 8 december 2006 is uitvoerig gesproken over sport en het provinciale sportbeleid voor de komende jaren. Door de commissie zijn tal van aandachtspunten genoemd. Voor sport werd een belangrijke maatschappelijke functie gezien. Uit de veelheid van aandachtspunten werd door de gedeputeerde voor sport geconcludeerd dat uitbreiding van budget voor de hand ligt. Alle inhoudelijke opmerkingen zijn na te lezen in het verslag van voornoemde commissievergadering.

Gedeputeerde Staten zijn van mening dat met deze bouwstenennotitie sport 2008-2012 voldoende basis is gelegd voor een vruchtbare bespreking in de commissie Zorg, Welzijn en Cultuur op 9 februari 2007. Het doel van deze bespreking in de commissie ZWC is om naar aanleiding van de bouwstenennotitie vanuit de commissie ZWC richtinggevende gedachten mee te geven met betrekking tot de inhoud van het sportbeleid voor 2008-2012. Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant stellen voor dat de commissie Zorg, Welzijn en Cultuur dit doet, door desgewenst haar opvattingen/voorkeuren over de verschillende varianten aan te geven. Op basis van deze voorkeur(en) wordt in de nieuwe bestuursperiode een voorstel gedaan voor het sportbeleid voor 2008-2012. De definitieve besluitvorming met betrekking tot het toekomstige sportbeleid zal plaatsvinden ná sluiting van het bestuursakkoord 2007-2011.

Programmaliijnen Sport

Programma sport en (sociale) gezondheid

Bewegingsstimulering

<u>Doel</u>	meer Brabanders sporten en bewegen voldoende en minder Brabanders zijn inactief
<u>Resultaat</u>	toename volwassen Brabanders dat aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) voldoet
<u>Aanpak</u>	in de periode 2008-2012 worden initiatieven ondersteund die sport en bewegen stimuleren onder niet-sporters, vrouwen 30-39, mensen met overgewicht en mensen met een beperking.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van percentage volwassenen dat aan de NNGB voldoet.

Sport in de buurtgerichte aanpak

<u>Doel</u>	Sport is benut als aanjager voor de buurtgerichte aanpak en (buurt)participatie
<u>Resultaat</u>	In buurten waarin sport is ingezet als aanjager is participatie van jeugdigen, allochtonen, mensen met een functiebeperking en ouderen toegenomen
<u>Aanpak</u>	In de periode 2008-2012 worden in samenwerking met gemeenten in Brabant initiatieven ondersteund met betrekking tot participatie door sport van jeugdigen, allochtonen, mensen met een functiebeperking en ouderen
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van participatie genoemde doelgroepen in buurtsportactiviteiten.

Verbetering uitgangspositie (kwetsbare groepen)

<u>Doel</u>	Verbeteren uitgangspositie van financieel minder draagkrachtige mensen/gezinnen en mensen met een fysieke of mentale beperking en chronisch zieken
<u>Resultaat</u>	Toename deelname kwetsbare groepen aan sport.
<u>Aanpak</u>	Stimuleren en faciliteren van Brabantse gemeenten om een voorziening op te richten op gemeentelijk of intergemeentelijk niveau zodanig dat (financiële en praktische) belemmeringen om te gaan sporten worden weggenomen voor financieel minder draagkrachtige mensen/gezinnen en mensen met een fysieke of mentale beperking en chronisch zieken. Voorbeelden zijn voorziening als een jeugdsportfonds en het stimuleren van gemeenten om vanuit de WMO bijdragen te verstrekken om deel te

	nemen aan sport. Ook de stimulering van samenwerking van gemeenten om een oplossing te bewerkstelligen met betrekking tot vervoersproblematiek van mensen met een functiebeperking of chronische ziekte naar sportvoorzieningen valt hieronder.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van percentage volwassenen dat aan de NNGB voldoet.

Programma fysieke sportinfrastructuur

Speelruimte in (nieuwe) wijken

<u>Doel</u>	In Brabant is een hoog niveau voorzieningen op sportgebied
<u>Resultaat</u>	In Brabant is de ruimte zodanig ingericht dat sportief gebruik wordt bevorderd.
<u>Aanpak</u>	Voorschrijven aan de gemeenten in Noord-Brabant dat bij bestemmingsplannen voor nieuwe woonwijken minimaal 3% van de ruimte ingericht dient te worden voor sport/spel.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting % speelruimte in nieuwe woonwijken

Sportieve routes

<u>Doel</u>	In Brabant is een hoog niveau voorzieningen op sportgebied
<u>Resultaat</u>	Bestaande openbare ruimte is zodanig ingericht dat sportief gebruik wordt bevorderd
<u>Aanpak</u>	Stimulering sportvriendelijke inrichting openbare ruimte en aansluiting op of creatie van sportieve routes voor bv. wandelsport, skating, paardensport.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting de tevredenheid van de Brabantse bevolking met het aanbod sportvoorzieningen en tweejaarlijkse meting van de sportieve vrijetijdsbesteding van Brabanders

Bestaande accommodaties

<u>Doel</u>	In Brabant is een hoog niveau voorzieningen op sportgebied
<u>Resultaat</u>	Bestaande sportaccommodaties worden optimaal benut
<u>Aanpak</u>	Kennis- en informatieverspreiding en ondersteuning van kleine gemeenten mbt beheer accommodaties en intergemeentelijke afstemming hieromtrent.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van de tevredenheid van de Brabantse bevolking met het aanbod sportvoorzieningen

Nieuwe sportaccommodaties

<u>Doel</u>	In Brabant is een hoog niveau voorzieningen op sportgebied
<u>Resultaat</u>	Regionale en lokale lacunes in het aanbod van sportvoorzieningen zijn opgevuld
<u>Aanpak</u>	Stimulering van de oprichting van nieuwe breedtesportaccommodaties ter opvulling vulling lege plekken
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van de tevredenheid van de Brabantse bevolking met het aanbod sportvoorzieningen

Fonds topaccommodaties

<u>Doel</u>	In Brabant hoog niveau voorzieningen op sportgebied.
<u>Resultaat</u>	(Inter)nationale sportaccommodaties in Noord-Brabant ingericht
<u>Aanpak</u>	Oprichting van een fonds vanwaaruit nieuwe topaccommodaties kunnen worden gesubsidieerd
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van de tevredenheid van de Brabantse bevolking met het aanbod sportvoorzieningen

Programma behoud & verrijking sportaanbod: waar sporten

Ondersteuning sportvereniging

<u>Doel</u>	In stand houden van het aanbod georganiseerde sportmogelijkheden door versterking van de sportvereniging
<u>Resultaat</u>	De sportverenigingen ontvangen (basale) ondersteuning
<u>Aanpak</u>	Ondersteuning van sportverenigingen middels advies en deskundigheidsbevordering met betrekking tot bestuurlijke, organisatorische, administratieve en pedagogische zaken.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van de tevredenheid met en de bekendheid met de ondersteuningsmogelijkheden van sportverenigingen.

Vernieuwing sportvereniging

<u>Doel</u>	Verbetering van het aanbod georganiseerde sportmogelijkheden door vernieuwing van de sportvereniging
<u>Resultaat</u>	De sportverenigingen vernieuwen hun aanbod
<u>Aanpak</u>	In de periode 2008-2012 worden initiatieven ondersteund met betrekking tot vernieuwende samenwerking van sportverenigingen met andere organisaties (zoals

	scholen en bedrijfsleven)
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van het aantal mensen dat bij een sportvereniging sport

Ongebonden sport en sportieve recreatie

<u>Doel</u>	In Brabant optimaal voorzien in behoefte aan vrije sportmogelijkheden ivm vrijetijdsbesteding en stimulering recreatieve economische sector
<u>Resultaat</u>	Sportief toerisme is toegenomen
<u>Aanpak</u>	Bevordering sportief gebruik van bestaand aanbod wandel-, fiets-, skate-, vaar routes en gebieden en zwemwaterkwaliteit
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting de tevredenheid van de Brabantse bevolking met het aanbod sportvoorzieningen en tweejaarlijkse meting van de sportieve vrijetijdsbesteding van Brabanders

Programma Sporten & leren, leren sporten

School en sport

<u>Doel</u>	Stimuleren combinatie binnen- en buitenschools sportaanbod
<u>Resultaat</u>	90% van de leerlingen kan binnen of rond de school sporten
<u>Aanpak</u>	Aandacht voor bewegingsonderwijs op de scholen. Stimulering duale functies en opbouw van netwerken.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van percentage leerlingen dat sport in of rond de school

Maatschappelijke Stages

<u>Doel</u>	Bevordering betrokkenheid jeugdigen door integratie van sport in de maatschappelijke stage
<u>Resultaat</u>	Toename maatschappelijke stages in de sportsector.
<u>Aanpak</u>	Stimulering vraag naar maatschappelijke stages vanuit de sportsector.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van percentage leerlingen dat sport in maatschappelijke stage heeft betrokken.

Talentontwikkeling

<u>Doel</u>	Ondersteuning van Brabantse topsporters en sporttalenten
<u>Resultaat</u>	Aantal Brabantse medaillewinnaars op Olympische en Paralympische Spelen is toegenomen
<u>Aanpak</u>	Ondersteuning via het Brabants Sporttalentfonds. Ook ondersteuning voor topsportvriendelijke scholen en ondersteuning en stimulering van talentencentra in Noord-Brabant
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van aantal topsporters en sporttalenten en hun tevredenheid met ondersteuningsaanbod

Sport in de rebound

<u>Doel</u>	Bevordering gebruik sport in bestrijding voortijdig schoolverlaten
<u>Resultaat</u>	Toename van gebruik van sport als middel om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan.
<u>Aanpak</u>	Stimulering gebruik van sport in rebound-voorzieningen
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van aantal rebound-voorzieningen waarin sport een aanzienlijk onderdeel is van de voorziening.

Sportopleidingen

<u>Doel</u>	Bevordering van de kwaliteit van het sportaanbod
<u>Resultaat</u>	Voldoende gekwalificeerd personeel (al dan niet betaald) in de sport
<u>Aanpak</u>	Stimulering ontwikkeling opleidingstrajecten specifiek toegespitst op de Brabantse demografie.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van aantal leerlingen dat afstudeert op sportopleidingen.

Cultuur en Sport

<u>Doel</u>	Inzet van sport ten behoeve van cultuurhistorische en cultuureducatieve doeleinden.
<u>Resultaat</u>	Sport en cultuur worden integraal opgepakt.
<u>Aanpak</u>	Stimulering in ere houden van brabantse sporten (als beugelen, vendelzwaaien) en gebruik van sport als ondersteuning van cultuureducatie
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van aantal beoefenaars van specifiek Brabantse sporten en toename bereik leerlingen door inzet sport in combinatie met cultuur.

Programma: sport betaalt zich terug

Promotie

<u>Doel</u>	Promotie van provincie Noord-Brabant via sport
<u>Resultaat</u>	Via ondersteuning van topsport wordt de naamsbekendheid van Noord-brabant vergroot.
<u>Aanpak</u>	Promotieprogramma inclusief felicitatieprotocol voor topsporters en regeling voor subsidiering van topsportevenementen
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van tevredenheid van Brabanders van de provinciale inzet op gebied van sport.

Topsport voor breedtesport

<u>Doel</u>	Inzet topsporters in breedtesportprojecten (rolmodellen)
<u>Resultaat</u>	Leerlingen in het onderwijs hebben via rolmodellen kennis gemaakt met sport en de betekenis daarvan voor de individuele ontwikkeling
<u>Aanpak</u>	In de periode 2008-2012 worden initiatieven ondersteund die topsporters inzetten als rolmodellen in het onderwijs anders dan ter bevordering van sporttechnische kwaliteiten.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van aantal leerlingen dat door de provinciale initiatieven in aanraking is gekomen met een topsporter

Innovatie in de sport

<u>Doel</u>	Economische groei in de sportsector alsmede nieuwe beweeg en sportmogelijkheden
<u>Resultaat</u>	Nieuwe produkt-marktcombinaties en beweeg-/sportmogelijkheden
<u>Aanpak</u>	in de periode 2008-2012 worden initiatieven ondersteund die innovatie in de sportsector bevorderen met name op gebied van beweeg en sportmogelijkheden ten behoeve van breedtesport.
<u>Effectmeting</u>	Brabantse Sportmonitor: tweejaarlijkse meting van de sportsector en een meting van de toename van innovatieve sportieve producten die door de provinciale inzet zijn gerealiseerd.